

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. X. Tres improbæ linguæ, quæ malè de alijs in præsentia & absentia loquuntur, pacemque ineptis narrationibus turbant: & ratio, qua quisque eas in se ipse contineat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

CAPVT X.

TRES IMPROBÆ LINGVÆ, QVÆ MALE DE alijs in presentia & absentia loquuntur. pacemq; ineptis narrationibus turbant: & ratio, qua quisque eas in se ipse contineat.

a Eccl. 28. 15

Tres linguae malignae.

b Apo 16. 13.

c Ps. 90. 3. 6.

IRTVS iustitiæ, ad quam spectat proximorum iura tueri, meritò debet omnes nostros sermones comitari, vt tres malas linguas refrenet, quarum a Ecclesiastic. mentione facit, quia earum munus & occupatio non alia est, quam male loqui de proximis, detrahendo illis honorem, & reuerentiam ipsis debitam; aut famam, bonumque nomen, quod apud alios habent, obscurando, & amicitiam concordiamque mutuam inter alios dissoluendo. Hæ tres linguæ instar sunt *trium spirituum immundorum*, quos Sanctus Ioannes vidit prodire *de ore draconis in modum ranarum garrularum ac coenofarum*. Sunt etiam tres tentatores, à quibus verba procedunt *aspera*, quæ Dauid vocat *sagittam volantem in die, negotium perambulans in tenebris, incursum & demonium meridianum*. PRIMVM enim est instar *sagittæ*, quæ propterea dicitur volare in die, quòd aperte & in presentia iniuriæ affecti, iniurioso ipsum verbo lædat. SECVDVM est, quasi negotium, quod in *tenebris* geritur, quia eius sermo fit ablente proximo, contra quem profertur, optando, ne ad eius notitiam perueniat. TERTIVM verbum est, quasi incursum quidam & demonium *meridianum*, eò quòd tales inter proximòs excitet controuersias & pugnas, vt lux ardorque charitatis, quæ inter illos seruebat, talis verbi causa, refrigescat.

S. I. Quatrium linguarum sit perniciosissima.

HARVM trium linguarum prima est perniciosissima, eò quòd maior sit impudentia presentes proximòs iniuriæ afficere, eructando in conspectu *venenum*, quod in corde latebat; & expuendo (vt ait Sanctus Gregorius) in eorum facies *fordida spuma* iniuriarum & opprobriorum; & *sagittas* verborum ignominiosorum in eorum faciem iacendo: & infamibus *irrisionum lapidibus* eos lapidando: eum in modum, quo Semei, crudelis Dauidis inimicus *dimittebat contra eum lapides*, & quod

2. 20. Mor. 6. 1.

d 2 Re. 16. 6.

hor-

horrendum magis erat, lingua magis illum lapidabat; egredere, inquit, vir sanguinum, & vir Belial, quoniam inuasisti regnum pro Saule, ecce premunt te mala tua, quoniam vir sanguinum es.

Hæc lingua (teste S. Thoma) pungere solet manifestando duo genera defectuum ignominiosorum. aliqui sunt animi defectus, vitia scilicet & ignorantia: vt si quis per contemptum alium appellet furem, aut stultum, mētis impotem, & simplicem, in quod peccatum tulit Christus Dominus sententiam æternæ damnationis, dicens: *e qui dixerit fratri suo FATVE animo illum iniuriandi, dignum esse Gehenna ignis.*

ALII sunt defectus corporis, qui pudorem aliquem & confusionem adferunt, quos solent homines in faciem obijcere proximis, vt illos irrideant, vt cum luscus aliquis appellatur, aut lippus. Quod quàm sit graue peccatū, apparet in seuera illa quadraginta duorum puerorum punitione, qui Eliæum Prophetam irridentes, dicebant: *fascende calue, quos lacerauerunt duo tremendi vrsi egressi de saltu*, tanquam Dei iustitiæ carnifices, iniuriam Prophetæ illatam vlciscentes. Alij sunt defectus in bonis fortuna, quæ aliquem inter homines contemptum adferunt, quibus alij alios iniuria afficiunt, insultantes eos quod sint rustici, aut Iudæi, aut officij vilitatem, quod habent, illis exprobrantes. Quemadmodum Pharisei Christum Dominum apellarunt *e filium fabri*, aut impropertes, quod eis in necessitate aliqua constitutis contulerunt, quemadmodum ait Ecclesiasticus, quod *si suspiciens exigua dabis, & multa impropertabit*: & quod *aperti oris illius inflammatio sit*: quia verba profert vrentia, osque in eum sinem aperit, vt in famet & confundat proximum.

His peccatis valdè affinis est IRRISIO, dum hi defectus obijciuntur; nō vt de decore sanguinem eliciant, sed vt rubore tantum afficiatur ob pudorē qui ex tali auditione cōcipitur, etiam si ioco obijciantur. Et tunc peccatum quidem non esset ad eodē graue, sed excederet valdè superiora (vt ait S. Thomas) si esset irrisio serua, & propterea obijceretur, quod ad eodē vilis opinio de proximi rebus haberetur, adque si essent ludicra & ioci. Quot si ita irriderentur prohi & studiosi viri, esset peccatum grauisimum: nam (vt S. Gregorius dixit) *sæpe lingua à bono opere, dum vituperat, renocat*. Si enim vituperetur & indeatur iuuenum modestia, religiosorum mendicita, piorum oratio, & frequentia Sacramentorum, & remissio iniuriarum, & pauperibus ministerium exhibitum: certum est, debiles ac pusillanimes, hæc virtutum exercitia fugituros, vt irrisione euitent, qua homines iocularis illa afficiunt.

Sed multo adhuc maius detrimentum adferunt hæc verba, quando sunt sicut *sagitta in die*, non solum eodē quod in præsentem & manifeste obijciatur; sed quod ita dicantur, vt lucis & claritatis speciem quandam præferre vi-

1.

2. 2. q. 72. a.

1. ad 3.

Contumelia.

c. Mat. 1. 22.

2.

Contumelia.

f. 4. Reg. 2.

3.

3.

Impropertium.

c. Mat. 13. 55.

f. Eccl. 10. 15.

4.

Irrisionis tres gradus.

2. 2. q. 75. a.

2.

Lib. 9. mor.

cap. 5.

5.

Maxime si speciem veritatis habeant.

g Job. 6. 25.
 Et c. 12. 4.
 Zelus ind.
 discretus
 plus nocet
 quam ma-
 litia.

Ho. 2. in Epi.
 ad Rom.
 h Prou. 18. 3.
 Et c. 26. 22.
 Verbi con-
 tumeliosi
 damna.
 Serm. de cu-
 stodia ma-
 nus, lingue,
 Et cordis.
 1 Psa. 49. 19.
 k 2. Reg. 16.
 6.

Calumnia
 est calum-
 nia. et si in
 mansuetum
 incidat.

deantur; eum in modum quo indiscreti ac zelosi in suis disputationibus, aut lectionibus solent contumeliosorum verborum sagittas iacere, existimantes, se Dei gloriam & veritatem ipsam propugnare, quemadmodum amici g Iob linguis suis crudelius spiritum eius vulnerarunt, quam daemon corpus vulnerasset. Et quamuis non ex malitia illum laederent, valde tamen fortiter pungebant: saepe enim maior est vehementia & furor spiritus zelantis, quam malitiosi: nam zelus sine discretionē furor est: & quoniam existimat, se non aberrare, sed quod rectum est tenere, magna cum furia ictum iacit.

EXECRANDAM hanc linguam reprimunt virtus IUSTITIE sancti timoris Dei freno, perpendendo scilicet iniuriam, quæ huiusmodi verbis proximo inferitur; *damnum*, quod animæ sui fratris, imò & propriæ adfert; & horrendam pœnam, temporalem & æternam, quàm hoc nomine promeretur. Quis nō linguam suam refrænet; si (vt ait S. Chrysoft.) perpendat: *quod maiora vulnera efficiunt verba quàm tela?* hæc enim corpus, illa animam lædunt; hæc in ipsa carne sistunt, illa (vt ait Sapiens) *h perueniunt vsque ad interiora ventris*, & ipsum penetrant cor; hæc vita corporalis; illa spirituali priuant, & æterna. Et prius ipsū iacentem, quàm in quos iaciuntur, interimunt. Vipera est verbum contumeliosum, quod vt prodeat ex ore, ipsius matris viscera frangit; & cum exierit, suo veneno inficit, interficitque omnes ad se accedentes; Gladius (inquit S. Bernardus) est biceps aut etiam triceps, qui no ictu tres interimit animas; eam scilicet, quæ loquitur, & quæ ictum accipit impatienter; & quæ libenter verba ipsa audiunt, aut ex eis, *scandalum accipiunt*, nam quemadmodum amor amorem, ita odium generat odium: & quoniam huiusmodi verba rancoris & odij sunt indicia; facile illud in ipsis audientibus gignit, nisi illi sint valde perfecti: qualis erat Dauid, quem k *Semet lapides* nec ad odium, nec ad impatientiam, ob ipsius magnam sanctitatem, permouerunt; ipsos tamen eius Duces ad magnam iram & vindictæ cupiditatem prouocarunt, nisi Dauid prohibuisset. Non tamen censendus est non peccare grauiter qui dicit calumniam, etiamsi is qui patitur, a quo illam animo ferat: siquidē ille quod in se fuit, nocuit, quantum potuit: quemadmodū qui hastam aut sagittam in alium iaculatur, aut pugione eū percutit, etiā si reuera nō lædat, eò quod ferro thorace indutus ictum ille prohibuerit, grauiter peccat. Item, quia licet animam eius non lædat, honorem tamen, pacemq; & conscientie quietem lædit: idque totum interdum non potest aliquo remedio reparari: difficillimè enim honor restituitur, qui facillimè auferitur. Quamobrè idem S. Bernardus dixit: verbum quidem esse leue, quia leuiter volat; sed grauiter vulnerare: leuiter transire; sed horrendè vrere: citissimè animam penetrare, sed nō citò ab ea recedere: citò proferri; sed non citò reuocari: facile volare, ideoque facile interimere, auferens charitatem, quæ est animæ vita.

§. II. *Aduersus murmurationes.*

EX dictis licet cognoscere nequitiam linguæ *murmurantis*, ac de absente proximo male loquentis, præsentem verò laudatis. Et idèo murmuratores in scriptura sacra a *bilingues* appellantur: quia vt plurimum sunt magni *adulatores*, qui *una* lingua benè de proximo præsentem loquuntur, magnisque amoris indicijs eis blandiuntur & adulantur: *altera* verò lingua absenti obloquuntur & rancoris signis editis eundem vituperant, & contemnant. Et vtrumque hoc, ait S. Bernardus, esse tanquam b *vulpes parvulas, quæ demoluntur vineas Dei*, hominum scilicet *conscientias*. Et quamuis blandus adulator mala sit vulpes, pessima tamen est, occultus detractor, de quo dixit Ecclesiastes: *c si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit*: nam èd tutius murmurationis virus effundit: quò minus ab eo, cui detrahit, cognoscitur. Et hoc nomine ictus eius in scriptura vocatur d *flagellum lingue*: nam quemadmodum flagellum retrò vulnerat dorsum, ita detractor vulnerat in absentia. Sed quisnà varios eius ferendi modos enumeret? frequentius hi solent esse in vsu: falsum testimonium in proximum dicere; aut occultum eius aliquod delictum, aut alium ignominiosum defectum, etiam occultum manifestare; aut virtutem eius aliquam negare; aut abiectè valdè de eo loqui; aut eius dicta factaue calumniari, in deteriore ea partem interpretando. Quæ murmurationes vt plurimum oriuntur ex generaliquadam hominum propensione, ad agendù de rebus aliorum, iuxta passionem quæ in proprio ipsorum corde prædominatur; idèoque cum magna animi sui oblectatione & voluptate de illis loquuntur. Nam (teste S. Gregor. Nazian.) *nihil hominibus suauius quàm aliena loqui, aliena curare: maxime si eueniat aliquo odio vel amore præueniri*, hoc est, si vel valdè sint propensi, ac diligant eos, de quibus est sermo; aut si odio illos prosequantur. Ex quo fit, vt *quatuor* præcipuè passiones linguam ad huiusmodi murmurationes laxent. Quosdam enim *odii* passio laxat, quemadmodum Phariseos odium in Christum D. N. impellebat ad murmurandum de eius factis, & multa falsa testimonia & blasphemias in eum proferendas. Alios incitat *invidia*, videntes socios suos in honore sibi præferri, & ad maiores dignitates exaltari. Sicut *Dathan & Abiron murmurarunt contra Moysen & Aaron*. Alij ob mala, quæ patiuntur, cum *ira* & impatientia conuertunt linguam suam in proximos, per quos talia illis proueniunt, quemadmodum filij Israel e *murmurabant ob incommoda & labores* quos in deserto sustinebant, & ob defectum cibi & potus. Denique cuiusuis rei nobis utilis & commodæ *cupiditas* efficit, vt

a Prou. 18. 8.
Eccl. 2. 15.

Occultus
detractor.
Serm. 63.
in Cant.
b Cant. 2. 15

c Eccl. 10. 11

e Job. 5. 21.

S. Tho. 2. 2. 7.

Alieni vltro intendimus.

Quatuor
fontes murmuris.
Odium.
Invidia.
Num. 16. 11.
Ira.
c Num. 11. 1
Psal. 58. 16.
Cupiditas.

murmu-

f. 107. r. 5.

Nemo vult
murmura-
tor videri.

2. 2. q. 72. a.

2. ad 2.

In 24. cap.
Prou.Lib. 14. Mor.
c. 14. in id.
Prou. 23. 20.Mutua-
facilitas
incommoda.

Epist. 1.

S. Tho. 2. 2.

q. 71. a. 3.

ad 2.

q. 104. 3. 1.

In Mast. 20.

52.

In Num. 12.

10.

In Ca. 16. 37.

1. Vers. 35.

In Cap. 21. 6.

In Ca. 14. 23.

O Luc. 4. 11.

murmuremus de quocunq; nos ab ea obtinenda impediente, ita f. *Iudas cōtra Adagdalenum*, eò quòd non vendidisset unguentum trecentis denariis, qui in pauperes distribuere, quorum partem aliquam sibi retinere cogitabat: Nec desunt vnquam murmuratori colores & astutia, quemadmodum ipsi Iudæ ad suã murmuratiōem alicuius virtutis specie contegendam. Et quãdo esserit, se non tale quid dicere, vt de proximo murmuret; tunc maximè tanquam proditor murmurat, vt linguam suam maiori laxet libertate. Et hinc oritur, vt pestis hæc (vt notat Glossa) per totum genus humanum facile effundatur, illudq; inficiat, quo nomine magno exponitur periculo, eò quòd (S. Thoma teste) vix aliquis euadat, qui non in alioquo murmuret: à modico autem facile ascenditur ad multum; quia vnusquisque addit aliquid dictis ab alio. Eum in modum (ait S. Gregorius) quo solent homines mutua dare symbola, seipfos ita inuitantes, vt quisque cibum aliquem adferat omnibus communem. Et hinc oritur, vt mutuo sese homines interrogent de delictis aut defectibus occultis proximorum: siue *curiositate* ducti, aliorum vitas cognoscendi; siue vt argumentum habeant *murmurandi*: ideoque scientem aliquod alicuius arcanum, prouocant, vt infideliter agens, illud *reuelat*. Sed virtus *iustitie* potenter etiam execrandæ huic linguæ resistit, eamque mortificat, & eodem timore Dei reprimat; eò quòd eadem adferat incommoda, quæ prima; quia & ipsum *murmurantem*, & *audientes*, & ad id *incitantem* interimat; imò & ipsum, de quo murmuratur; ad cuius notitiam, vel citius vel tardius peruenit, oblocutio & murmuratio de illo habita.

QVAMOBREM (vt refert S. Clemens) solebat S. Petrus dicere: murmuratorem esse homicidam sui proximi; quemadmodum & S. Ioannes dicebat: *g. omnis qui odit fratrem suum, homicida est; & quemadmodum, h. omnis qui accipit gladium & aliquem occiderit, gladio peribit*: ita hoc homicidium suam etiam habet horrendam punitionem. Quid Mariam Moyses sororem effecit lepra candentem, quasi niuem apparere: *k. quid dirupit terram, vt aperies os suum: viuos deuorare: Dathan & Abiron cum tabernaculis suis, vt vini descenderent in infernum*; quid effecit, vt lignis egressus a Domino interficeret ducetos *l. & quinquaginta viuos*; quid produxit in ignis serpentes, quos Deus misit in populum, vt morderent & vterent Israelitas in deserto? n. quid eosdem excludit a terra promissionis, lacte & melle manante? an non *murmuratio* hæc omnia damna corporibus attulit: quanto ergo maiorem animabus adferet vastitatem; & quanto erit pena terribilior, cuius vel leue *vestigium*, horrendum aded attulit damnum *temporale*: & iure optimo supplicia huiusmodi sustinebunt detractores: nam qui *o detrahit fratris*, (ait S. Iacobus) *detrahit etiam legi*, prohibenti ipsam detractionem; nihili illam faciendo, aut malè de illa sentiendo, eò quòd prohibeat detractionem. Imò (vt ait S. Chrysostomus) etiam ipsam Ecclesiam in-

fama.

famat, aut religionem; cuius est membrum, & *Rempublicam* in qua habitat: nec ullus securum se existimat ab eius lingua. Quamobrem dixit Salomon, *p detractorem esse abominationem hominum*: omnes enim eum tanquam dedecus & opprobrium humani generis & iudicant, & detestantur; ut qui eos, qui cum ipso sunt eiusdem naturæ, ita inhonoret. Ac propterea addit: *time Dominum, fili mi & Regem: & cum detractoribus non commiscearis: quoniam de repente surget perditio eorum, & ruina eorum*, quando sit ventura, quis novit? fuge itaque improbam hanc societatem, ne suam tibi scabiem affricet. Time *caelestem ac terrenam iustitiam*; quò tuam refrænes linguam: & attende, re in DEI conspectu murmurare, *q cuius auris zeli (ait Sapiens) audit omnia, & tumultus murmurationum non abscondetur*: Zelo enim magno ulciscetur detractorem, quam audit. Quod si de nullo murmurare auderes, aut ei detrahere etiam absenti, si eius parens, aut frater, aut aliquis magnus amicus adesset, qui facillè posset eius honorem tueri, & iniuriam à te illatam ulcisci: quomodo audes murmurare ac detrahere proximo in præsentia DEI viui, qui eius est pater & amicus, simulque iustissimus Iudex?

HIS considerationibus excitare teipsum debes, ut verbis tuis sociam adhiheas *supremam Iustitia* virtutem, non permittens aliquam murmurationem siue magnam, siue parvam eis immisceri. Quod si aliquaudo impigeris etiam leuiter; statim eam pœnitentia intercipias, ne adolescat: cum in modum quo Dauid cum suis socijs in quadam spelunca latens, ad quam eius hostis Rex Saul solus erat ingressus, & cum socij ipsi suaderent, ut eum interficeret, cum id iustissimè facere posset; nunquam tamen ipse huiusmodi suasionibus annuere voluit; sed tantum *præcidit oram chlamydis Saul* silenti; & vel quod fecisset, *percussit ipsum cor suum*; hoc est conscientia ipsum reprehendit ac momordit, eò quòd ausus esset id facere. ut ex hoc discamus, (quemadmodum S. Gregorius perpendit) quòd iustus, si ex aliqua incuria honorem tangat sui proximi, etiam in re leui, statim à propria conscientia reprehendatur: nam cultello murmurationis aliquid abscondens de vestimento, quo ille se tegit, & quo integro manète, ille est in honore sibi ipsi abscondit aliquid de veste *charitatis*, qua tegebatur: & ita manet cum maiori dedecore in oculis DEI, quàm proximus in oculis *hominum*, & quamuis ipsius iusti proximus sit eius inimicus, ac possit liberè & absque periculo de eo murmurare, non tamen vult id facere, eò quòd ipsum aspiciat Deus; habeatque suum pædagogum, hoc est, *conscientiam*, quæ ipsum continet ac reprimit. Quamobrem ait S. Ambr. virum iustum etiam si Gygis anulum haberet, ut etiam peccans à nullo videretur, non tamen peccaret; quia non recedit à malo, propterea quòd homines illum videant, sed quia videt DEVS, & sua ipsius CONSCIENTIA.

p Prou. 24.
9. 21.

Detraçtio-
nis vltor
Dem.

q Sap. 1. 10.

Deus audit.

Cecidisti,
statim re-
surge.

1. Reg. 24. 5

3. p. Pastro,
admonit. 5.
Alteri ho-
norem, tibi
aufers cha-
ritatem.

Lib. 3. offic.
c. 4. & 5.
Iustus time-
Deum &
conscientiã.

Nolite tan-
gere Chri-
stos meos.
1ª Psa. 104. 15

Exod. 16. 8.
Deus punit
murmur
contra Su-
periores.
u Num. 12.
11.

Lepra iudi-
cij & vo-
luntatis.

2. 2. 9. 74.
a. 1. 3.

a Mat. 12. 25

b Eccl. 28. 1

SED multò adhuc plura (ait S. Gregorius) docet nos hoc Davidis factum, cum sui doloris & pœnitudinis eam causam adfert, quod Saul, cuius oram chlamydis absciderat, esset *Christus Domini*: vt intelligamus, quàm turpe sit, de Princip. & Prælati, qui *Reip.* sunt *capita*, murmurare; etiam si illi sint alio- qui improbi: referunt enim ac gerunt vices ipsius Dei, qui dixit: *Nolite tan- gere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari*, aut iniuriam eis face- re; satis enim vobis esse debet, quòd illi mei sint, meumque locum teneant, vt nec eorù *personas*, nec vestes, hoc est, *opera & actiones*, nec quidem earum *oram*, hoc est illas, quæ magis sunt humanæ ac terrenæ, tangere audeatis: sed vt eorum officium ac dignitatem veneremini. Quod si murmuratio propterea fieret, quòd illi cum rectitudine & exactè suo fungantur officio, illa esset magis pernitiola, eò quòd cederet in iniuriã ipsiusmet Dei qui illud eis com- mitit: Et ita Moyses, & Aaron populo murmuranti dixerunt: *non contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominũ*, qui nobis constituit hoc facere, quod vobis grave videretur, & murmuratiõis vestræ motiuũ est & argumentum. Quare ad ipsum Dominũ nostrum spectat murmuratiões in Prælatos pun- ire, ad eorum honorẽ tuendum, vt tantæ subditis sint venerationi, vt nun- quam audeant linguas suas in eos mouere, vt obloquantur, quemadmo- dum in alia occasione euenit, quando u *Maria & Aaron contra Moysen mur- murarunt*: nam cum vterq; eiusdem murmuratiõis & culpæ reus esset, so- la tamen Maria, quæ subdita erat, punita fuit: hoc enim nomine eius cul- pa & irreuerentia fuit maior. Aaronis verò culpam dissimulauit Dominus, eò quòd fratri suo Moyse dignitate esset par; ætate verò maior: ac propterea eius irreuerentia in Moysen fuit minor. Nec vacat mysterio, quòd pœna Mariæ fuerit *lepra*: significatur enim, subditos, qui de suis Prælati mur- murant, maculatos esse proprii iudicij ac voluntatis lepra: si enim & iudici- um & voluntatem superioribus subiecissent: nunquam os suum ad impro- bandum, quòd ab ipsis præscribitur, aperirent.

§. III. *Susurri & ineptæ delationes.*

TRANSEAMVS ad tertiam susurronum linguam, quæ tum complectitur omnia mala de murmuratiõne hactenus posita; tum maius adhuc aliud super addit. *Susurrones* enim, vt ait S. Thom. etiam sunt bilingues, sicut mur- muratores; suntq; mali intermedij inter amicos: nam cum vtroq; gratiã in- eunt, & malè de altero apud alterũ loquuntur: vt sic mutquam illorum amici- tiam dissoluant, & *fraternã obaritatẽ* lædant, quæ & ipsius *Reip.* & cuiusvis familiæ vinculum est, vt supra est dictum. Ac proinde qui discordiam in ea seminat, causa est ruinæ illius: nam (vt Saluator noster dixit) *a omni regnum in se ipsum diuisum desolabitur*. Et idem Ecclesiasticus prosequitur dicens: *b susurro & bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacem habentes. Lingua tertia multos comouit, & disperfit illos de gente in gentem. Ciuitates muratas diuisu de-*

destruxit, & domos magnarum effodit, virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit, e domibus se suis, & a viris separavit, & prauavit illas laboribus, & fortunis suis, qui respicit illam, non habebit requiem, nec habebit amicum, in quo requiescat. Hoc totum Ecclesiasticus, quod tamen multo plura complectitur, quam in ipso cortice appareat. Lingua enim tertia quod in se est, destruit regnum Dei, quod est iustitia, pax, & gaudium in spiritu sancto, conculcando iustitiam, & discordiam ac tristitiam efficiendo. Et ut Apostolus dixit: d malis suis verbis, quod in se est, contristat Spiritum S. Dei habitantem in anima fratris eius, & ex sua domo expellit. Cum enim e Deus sit charitas: & qui manet in charitate, in Deo maneat, & Deus in eo: qui laedit charitatem, in causa est, cur Deus habitationem suam deserat. Quomodo igitur charitas non detestetur linguam ad eam sibi aduersam, ut pro fine habeat ipsam omnino destruere? & quomodo Iustitia non exerat vires suas ad vlciscendum illatum forori suae damnum? & quomodo utraque soror non eam linguam detestetur, quam Deus summe detestatur: *sex* (inquit Sapiens) *sum*, quae odit Dominus, & *septimum detestatur anima eius*, hoc est: eum qui seminat inter fratres discordias, destruens Christianae eorum fraternitatis unionem. Estque admiratione dignum, quod cum inter illas sex numerasset, homicidium, & falsum testimonium, & alia grauiissima peccata, hoc posuerit septimum tanquam magis horrendum: eod quod destruat charitatem, quae cuiusvis communitatis est neruus. Sufficiens huius rei testimonium & probatio est primus ille susarro, qui post diluuium primus fuit in mundo, & seminavit in familia Noe Zizania: quam obrem in eam incidit maledictionem, quam Ecclesiasticus minatur: quemadmodum in proximo capite apparebit.

CAPVT XI.

QUA RATIONE REPRIMENDI ET CORRIPIENDI SINT DETRACTORES, & qui aliorum defectus sollicitè inquirunt: & quando liceat eos prodece.

D COMMUNE Reip. & familiae, & proprium tuum bonum, non satis est, quod os tuum ad male de alijs loquendum non aperias: sed quando loquendum est, prudenter ac dextre murmuraciones, & ineptas delationes, & verba quaecumque in proximos dici audies reprimere: respondedo pro illis meliori, quo poteris modo, idque ob tres titulos siue causas, quibus ad id teneris. Prima est, ut te ipsum immunè a culpa serues, nec ex aliena macula aliqua contrahas: nam (teste S. Th.) iustitia & charitas obstringunt nos ne huiusmodi murmuracionibus, & insularis cum aliqua approbatione, & delectationis indicio aures praebeamus, & ut studeamus eas cum comode poterimus, reprimere. Siquidem (ut S. Bernardus ait) non

c Ro. 14. 16.

d Ephes. 4. 30.

c loa. 4. 16.

Susurrones
odibiles
Deo.

f Prou. 6. 10.

Susurro po
ror Homici
cida.Detraçtio
rem repr
me.

I.

2. 2. 4. 73. A

4.
Ne in qui
neris.